

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	СИЛАБУС навчальної дисципліни
	Світова політика та міжнародні відносини
	<p>Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка</p> <p>Спеціальність: 015.15 Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Освітньо-професійної програма: Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Дні занять та консультацій: згідно з розкладом</p> <p>Рік навчання: II</p> <p>Семестр: III</p> <p>Кількість кредитів: 3</p>
	<p>Викладачі: Марченко Валентина Олексіївна, кандидат історичних наук</p> <p>Електронна пошта: valentynamarchenko@college.udhtu.edu.ua</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової (предметної) комісії

Протокол від “ _____ ” _____ (назва) 20__ року № ____

Голова циклової (предметної) комісії _____ (Г.В.Приходько)
(підпис) (ПІБ)
“ _____ ” _____ 20__ року

Голова робочої групи
(гарант освітньої програми) _____
(підпис) (ПІБ)
« _____ » _____ 20__ року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни полягає у формуванні наукових знань щодо виникнення і розвитку сучасної системи міжнародних відносин, сутності світової політики, особливостей зовнішньої політики держав світу

Завданням є вивчення: сутності міжнародних відносин; історичного розвитку міжнародних відносин; основних систем міжнародних відносин в історичному минулому; ключових особливостей сучасної системи міжнародних відносин; політологічних аспектів міжнародних відносин; головних видів і форм міжнародних відносин.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення закономірностей міжнародних відносин як цілісної системи; аналіз світової і міжнародної політики, зовнішньої політики окремих держав; аналіз тенденцій розвитку світового політичного процесу

Пререквізити: Передумовою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння базових знань з дисциплін: «Всесвітня історія», «Правознавство», «Людина і світ».

Пореквізити: «Політологія», «Філософія», «Соціологія», «Конституційне право України», «Міжнародна політика»

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні, практичні (практична робота).

Форми та методи оцінювання: залік, письмовий контроль, усне опитування, тестовий контроль.

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Е	Програмні компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	К 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. К 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. К 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

	К 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	К 13. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії К 25. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) відповідно до спеціалізації.
Програмні результати навчання (ПР)	ПР 01. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів. ПР 03. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України. ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти. ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- Категоріальний апарат теорії та практики світової політики і міжнародних відносин;
- Взаємозв'язок внутрішньої і зовнішньої політики;
- Основних акторів сучасних міжнародних відносин;
- Основні тренди глобального і регіонального розвитку;
- Теорії, концепції та моделі сучасних міжнародних відносин;

вміти:

- збирати й систематизувати значні обсяги різноманітної інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики окремих держав світу, сортувати її за релевантністю визначеним завданням;
- аналізувати наслідки зовнішньополітичних рішень окремих держав для розвитку глобальних та регіональних міжнародних відносин;
- визначати інтереси, цілі та завдання окремих держав світу, що спонукали їх до прийняття певних рішень та обумовлювали їх зовнішньополітичний курс;
- аналізувати вплив геополітичних, економічних, політичних, культурних, психологічних, етнічних факторів на розвиток міжнародних відносин;

- виявляти в подіях і фактах міжнародного життя тенденції та закономірності, формулювати їх та визначати пов'язані з ними майбутні можливості й ризики.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Лекції (ЛК): 27 годин

Практичні заняття (ПР): 12 годин

Самостійна робота (СР): 51 годин

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
Змістовий модуль I. Концептуальні підходи до аналізу світової політики. Основні тенденції сучасної світової політики			
1	1. Світова політика як навчальна дисципліна і об'єкт наукового аналізу	Концептуальні підходи до аналізу світової політики. Методологічні основи курсу, логіка його побудови. Визначення поняття світова політика, наукова література про співвідношення змісту понять світова політика, міжнародна політика, зовнішня політика, політика зарубіжних країн, світовий політичний процес. Концептуальні основи аналізу світової політики і міжнародно-політичної практики. Концептуальні моделі формування зовнішньої політики, взаємовплив внутрішньополітичних рішень і світової політики, теорія циклів у вивченні владних відносин на світовій арені в новий час (К. Маркс, Н. Кондратьєв, А. Тойнбі, П. Кеннеді).	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
2	2. Проблеми безпеки і	Національна безпека як частина основного, постійного національного інтересу	Індивідуальні та групові завдання,

	стабільності в світовій політиці	держави. Поняття і структура безпеки. Еволюція співвідношення елементів безпеки: зростання ролі і значення невійськових чинників. Співвідношення національної, міжнародної і глобальної безпеки. Безпека і співпраця. Поняття колективної безпеки. Умови, необхідні для її створення і проблеми, виникаючі на шляху їх реалізації. Поняття міжнародної стабільності. Співвідношення безпеки і стабільності. Шляхи стабілізації світової політики.	обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
3	3 Глобальні проблеми сучасності в світовій політиці	Світова політика як сфера прояву глобальних проблем. Поняття «глобальні проблеми», їх систематизація і класифікація. Римський клуб про глобальні загрози. Програми трансформації міжнародного співтовариства. Шляхи аналізу і вирішення глобальних проблем в умовах відсутності глобальної системи формування цілей і розподілу ресурсів (Й. Галтунг). Інтегративна роль постановки глобальних проблем в політичному житті міжнародного співтовариства.	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
4	4. Сучасні тенденції світової політики	Природа і основа тенденцій світової політики, їх специфіка і відмінність від тенденцій руху системи, еволюції міжнародних відносин. Інтеграційні процеси в сучасному світі і їх вплив на світовий політичний процес. Політична інтеграція як створення єдиного	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання

		<p>політичного співтовариства на основі союзу двох або декількох держав.</p> <p>Глобальний, регіональний і локальний (субрегіональний) рівні політичної інтеграції.</p> <p>Етапи (фази) інтеграції: від зв'язків взаємозалежності – до єдиної політичної спільноти.</p> <p>Суть і головна тенденція політичної інтеграції – поступова передача суверенітету до комунітарних структур. Політична дезінтеграція та її наслідки для світової політики.</p>	
5	5. Індивіди у світовій політиці	<p>Індивід як недержавний учасник світового політичного процесу.</p> <p>Особливості політичної соціалізації в сфері владних відносин на світовій арені і зростання впливу індивіда на міжнародно-політичну систему. Особливості впливу видатних і рядових індивідів.</p> <p>Практика і інституціональні форми індивідуальної політичної діяльності в сфері світової політики.</p> <p>Національні і статево-ролеві стереотипи, політичне лідерство (Ж. Блондель) в системі владних відносин на світовій арені.</p>	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
6	6. Україна у світовій політиці	<p>Україна як суб'єкт і об'єкт світової політики. Традиції зовнішньої політики України – геополітична, цивілізаційна, соціокультурна. Роль і місце України в новому геополітичному просторі.</p> <p>Сценарії і стратегії міжнародно-політичної діяльності України на</p>	<p>Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>

		сучасному етапі. Україна і Європа, Україна і Азія, Україна і Росія. Місце і роль великих держав в зовнішній політиці України	
Змістовий модуль II. Міжнародні відносини від давнини до сьогодення			
7	7. Міждержавні відносини в давнину	Становлення міждержавних відносин на Стародавньому Сході в II тис. до н. е. Розвиток регіональних систем міждержавних відносин на Стародавньому Сході в I тис. до н. е. – V ст. н. е. Середземноморська система міждержавних відносин в VI ст. до н. е. – V ст. н. е.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
8	8. Міждержавні відносини в добу Середньовіччя	Міждержавні відносини в добу Раннього Середньовіччя. Регіональні системи міждержавних відносин в XI-XIII ст. Розвиток міждержавних відносин в період XIV-XV ст. Великі географічні відкриття. Міждержавні відносини в XVI ст.	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
9	9. Вестфальська система міжнародних відносин	Міждержавні відносини в період Тридцятилітньої війни. Вестфальський мир та його наслідки. Вестфальська система міжнародних відносин. «Деволюційна» війна. Національний інтерес. Протекціонізм. «Баланс сил»	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
10	10. Віденська система міжнародних відносин	Міжнародні відносини під час війн з революційною Францією й імперією Наполеона. Становлення Віденської системи міжнародних відносин. Основні особливості Віденської системи. Етапи	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні

		розвитку Віденської системи. Принцип легітимізму. Колективне втручання. Ізоляціонізм. «Блискуча ізоляція». «Держава-нація». Європоцентризм. Колоніалізм	завдання
11	11. Міжнародні відносини в період Першої світової війни	Міжнародні відносини під час Першої світової війни. Передумови формування повоєнної системи міжнародних відносин. Становлення Версальської та Вашингтонської системи міжнародних відносин. Розвиток та занепад Версальської та Вашингтонської системи. «Санітарний кордон», «лінія Керзона», демілітаризована зона, «статус-кво», фашизм, нацизм, реваншизм, плебісцит, політика «умиротворення», «аншлюс».	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
12	12. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	Формування Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин Відносини між державами на початку Другої світової війни. Міжнародні відносини під час Другої світової війни. Створення Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Особливості Ялтинсько-Потсдамської системи. Виникнення «холодної війни» в міжнародних стосунках. «Пакт Ріббентропа-Молотова», Антигітлерівська коаліція, «Другий фронт», денацифікація, «холодна війна», доктрина стримування.	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
13	13. Міжнародні	Деколонізація. Рух Неприєднання. Формування	Тести,

	<p>відносини у 50-70-х рр. ХХ ст.</p> <p>Розвиток «холодної війни» в міжнародних відносинах.</p>	<p>розрядки міжнародної напруженості . Період розрядки міжнародної напруженості. Криза політики розрядки в другій половині 70-х рр. «Третій світ», неоколоніалізм, «принцип доміно», політика неприєднання, «гнучке реагування», європейська інтеграція, євроатлантична інтеграція, стратегічний паритет</p>	<p>презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
14	<p>14. Міжнародні відносини у 80-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст</p>	<p>Конфронтація в міжнародних відносинах 1980-1985 рр. Трансформація Ялтинсько-Потсдамської системи. Руйнування соціалістичного табору. Новий світовий порядок. Міжнародні відносини в 90-х рр. ХХ ст. Міжнародні відносини на початку ХХІ ст. «Стратегічна оборонна ініціатива», «імперія зла», «війна ідеологій», «безполярний світ», «європейський дім», «оксамитова революція», уніполярність</p>	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
2. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
3. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.): навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139с.
4. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
5. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.

Допоміжні:

1. Алексєєв Ю. М, Вертегел А. Г., Козаков О. О. Всесвітня історія: навч. посіб. Київ : Каравела, 2007. 240 с.
2. Бебик В. М., Шергін С. О., Дегтерьова Л. О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика. Київ : Університет «Україна», 2006. 208 с.
3. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / пер. з англ. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
4. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / пер. з англ. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
5. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / пер. з фр. Київ : Основи, 1995. 903 с.
6. Лотоцький С., Трохимчук С. Україна в світовому геополітичному просторі. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 192 с.
7. Мадіссон В. В., Шахов В. Л. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. Київ : Либідь, 1997. 176 с.
8. Політична географія і геополітика: навч. посіб. / за ред. Б. П. Яценка. Київ: Либідь, 2007. 256 с.
9. Цимбалистий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. Львів: Новий Світ 2000, 2009. 360 с.
10. Чекаленко Л. Д., Федуняк С. Г. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підручник. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.
11. Шепелєв М. Теорія міжнародних відносин: підручник. Київ : Вища шк., 2004. 622 с.

Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання. URL: www.nbu.gov.ua (дата звернення: 30.08.2021)
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org/>(дата звернення: 30.08.2021)
3. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка . URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
4. Книжкова палата України імені Івана Федорова. URL:<http://www.ukrbook.net/> (дата звернення: 30.08.2021)
5. Офіційне Інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>(дата звернення: 30.08.2021)
6. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>(дата звернення: 30.08.2021)
7. Офіційний сайт Ради Європи. URL: <http://www.coe.int/>(дата звернення: 30.08.2021)
8. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини. URL: <http://www.echr.coe.int/echr>(дата звернення: 30.08.2021)
9. Офіційний сайт Венеціанської комісії Ради Європи. URL:<http://www.venice.coe.int/>(дата звернення: 30.08.2021)

10. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://europa.eu/>(дата звернення: 30.08.2021)
11. Офіційний сайт ОБСЄ. URL: <http://www.osce.org/>(дата звернення: 30.08.2021)
12. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>(дата звернення: 31.08.2021)
13. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=1>(дата звернення: 30.08.2021)

5. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається із дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є

обов'язковим для здобувачів освіти (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

6. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Максимальна кількість балів протягом семестру становить 100. Семестровий контроль за дисципліну проводиться у формі семестрового заліку.

Змістовий модуль 1. Концептуальні підходи до аналізу світової політики. Основні тенденції сучасної світової політики

1	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	22
2	Виконання завдань на семінарських заняттях (5бх3с)	15
		37

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються здобувачами вищої освіти в усній формі. Відповіді оцінюються у 22 бали:

22-21 - здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, вміє впевнено розкрити питання для самостійного опрацювання, володіє категорійним апаратом, робить обґрунтовані висновки, ознайомлений із рекомендованою літературою;

20-15 - здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал, в цілому показує знання матеріалу, проте робить незначні помилки чи неточності;

14-9 - здобувач вищої освіти не володіє інформацією в повному обсязі, частково володіє категорійним апаратом, не впевнено обґрунтовує свою позицію;

8-4 - здобувач вищої освіти знає не весь матеріал, знання поверхневі, відсутня чіткість викладення міркувань;

3-0 – здобувач вищої освіти не знає значної частини матеріалу, допускає суттєві помилки, на додаткові питання не відповідає по суті, робить велику кількість помилок у відповіді.

Виконання завдань на семінарських заняттях

За роботу на семінарському занятті здобувач вищої освіти може отримати 5 балів.

5 – здобувач вищої освіти показує глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни та планом семінарських занять; уміє обґрунтувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань з навчальної дисципліни, усувати прогалини чи неточностей у відповідях інших здобувачів; здатний до самостійного поповнення знань.

4-3- здобувач вищої освіти показує повне чи достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою дисципліни з можливими незначними неточностями. Помилки та суттєві неточності при відповіді на занятті може самостійного усунути або за допомогою викладача

2-0- здобувач вищої освіти показує знання лише певних питань, передбачених планом семінарських занять. Відповідь містить суттєві неточності чи прогалини.

Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини від давнини до сьогодення

1	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	22
2	Виконання завдань на семінарських заняттях (5бх2с)	10
3	Підготовка, виконання реферату	16
4	Комплексна контрольна робота	15
		63

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються здобувачами вищої освіти в усній формі. Відповіді оцінюються у 22 бали:

22-21 - здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, вміє впевнено розкрити питання для самостійного опрацювання, володіє категорійним апаратом, робить обґрунтовані висновки, ознайомлений із рекомендованою літературою;

20-15 - здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал, в цілому показує знання матеріалу, проте робить незначні помилки чи неточності;

14-9 - здобувач вищої освіти не володіє інформацією в повному обсязі, частково володіє категорійним апаратом, невпевнено обґрунтовує свою позицію;

8-4 - здобувач вищої освіти знає не весь матеріал, знання поверхневі, відсутня чіткість викладення міркувань;

3-0 – здобувач вищої освіти не знає значної частини матеріалу, допускає суттєві помилки, на додаткові питання не відповідає по суті, робить велику кількість помилок у відповіді.

Виконання завдань на семінарських заняттях

За роботу на семінарському занятті здобувач вищої освіти може отримати 5 балів.

5 – здобувач вищої освіти показує глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни та планом семінарських занять; вміє обґрунтувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань з навчальної дисципліни, усувати прогалини чи неточностей у відповідях інших здобувачів; здатний до самостійного поповнення знань.

4-3- здобувач вищої освіти показує повне чи достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою дисципліни з можливими незначними неточностями. Помилки та суттєві неточності при відповіді на занятті може самостійного усунути або за допомогою викладача

2-0- здобувач вищої освіти показує знання лише певних питань, передбачених планом семінарських занять. Відповідь містить суттєві неточності чи прогалини.

Підготовка та захист реферату оцінюється у 16 балів:

16 - реферат без зауважень, виконані всі вимоги до написання роботи;

15-9 – чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема розкрита у повному обсязі. Здобувач вищої освіти показує самостійність у формулюванні висновків, узагальнень. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел.

8-5 – реферат містить помилки у оформленні; тема роботи розкрита в неповній мірі.

4-1 – у оформленні реферату допущені грубі помилки; здобувач вищої освіти частково володіє темою.

Контрольна робота складається із 3 видів завдань. Сума балів за правильні відповіді складає результат роботи.

15-14-здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим навчальним матеріалом, вільно висловлює власні думки, творчо та переконливо аргументує особисту позицію, здатний дати правильні відповіді на тестові питання та обґрунтовані відповіді на питання комплексної контрольної роботи.

13-10 – здобувач вищої освіти здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі приклади на підтвердження власних тверджень, вміє порівнювати, узагальнювати, здатний дати переважно правильні відповіді на тестові питання, допускає прогалини в аргументуванні відповідей на питання комплексної контрольної роботи.

9-6 – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на початковому рівні, виявляє знання і розуміння основних положень та категорій, здатний дати часткові відповіді на питання, допускає помилки в аргументуванні відповідей.

5-3 – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний відтворити окрему його частину, даючи відповіді на питання.

2-1– здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу з дисципліни або на рівні елементарного розпізнавання, не виявляє здатність викласти думку, не здатний дати правильні відповіді на питання комплексної контрольної роботи.

Підсумковий контроль з дисципліни визначається як сума показників змістового модуля 1 та 2.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотирибальною шкалою
90–100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних	зараховано	відмінно

		ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.		
82-89	В	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	С	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	Д	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		задовільно
60-63	Е	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може		

		самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	